

การบริหารองค์กรเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตามมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กร (COVID Free Setting) ภายหลังการกำหนดให้เป็นโรคที่ต้องเฝ้าระวัง
ของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสงขลา

Organizational Management to Prevent the Spread of Coronavirus 2019 (COVID-19)
According to Safety Measures for Organizations (COVID Free Setting) after Being
Designated as a Disease that Requires Surveillance among the Directors of the
Subdistrict Health Promoting Hospitals in Songkhla Province

ชวน มุณีแนม ^{1*}

Chuan Muneenam ^{1*}

¹ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา 90000

¹ Songkhla Provincial Health Office, Mueang Songkhla District, Songkhla Province. 90000

* Corresponding Author: ชวน มุณีแนม E-mail: Chuanmune09@gmail.com

Received : 12 November 2024

Revised : 30 January 2025

Accepted : 19 February 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ และคุณลักษณะผู้นำในการบริหารองค์กรเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตามมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กรภายหลังการกำหนดให้เป็นโรคที่ต้องเฝ้าระวัง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ประชากรที่ศึกษาคือผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจำนวน 175 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาน ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสงขลา มีการบริหารองค์กรตามคุณลักษณะผู้นำ ภาพรวมอยู่ในระดับสูง ความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ภาพรวมอยู่ในระดับสูง และมีการปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กร (COVID Free Setting) ภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\mu = 2.89, \sigma = 0.18$) เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และคุณลักษณะผู้นำกับการปฏิบัติตามมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กร พบว่า ความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับต่ำกับการปฏิบัติตามมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กร ($r = 0.15, p\text{-value} = 0.01$) ขณะที่คุณลักษณะผู้นำมีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางกับการปฏิบัติตามมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กร ($r = 0.31, p\text{-value} = 0.01$) จากผลการศึกษาควรสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และส่งเสริมภาวะผู้นำในการควบคุมกำกับกับการนำมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กรไปใช้ในหน่วยงาน เพื่อเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเพื่อเตรียมพร้อมรับภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์และสาธารณสุข

คำสำคัญ: การบริหารองค์กร การปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กร คุณลักษณะผู้นำ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ไวรัสโคโรนา 2019

Abstract

This cross-sectional descriptive study aimed to determine literacy and leadership characteristics in managing organizations to prevent the spread of coronavirus 2019 (COVID-19) according to safety measures for organizations (COVID Free Setting) after it was designated as a disease that

requires surveillance. The research instrument used was a questionnaire. The study population included 175 the director of the Subdistrict Health Promoting Hospital and the Acting Director of the Subdistrict Health Promoting Hospital in Songkhla Province. Data were analyzed using descriptive statistics and Pearson correlation coefficient. The results revealed that the directors of the Subdistrict Health Promoting Hospitals managed their organizations at a high level under leadership characteristics. Their knowledge about the Coronavirus 2019 was also high, and their compliance with COVID Free Setting was at a good level ($\mu = 2.89$, $\sigma = 0.18$). Further, knowledge of the Coronavirus 2019 had a low positive correlation with compliance to COVID Free Setting ($r = 0.15$, $p\text{-value} = 0.01$), while leadership characteristics had a moderate positive correlation with compliance to COVID Free Setting ($r = 0.31$, $p\text{-value} = 0.01$). Based on the findings, we recommend to control the implementation of safety measures for organizations (COVID Free Setting) across all organizations to monitor and prevent the spread of COVID-19, which is still present, as well as to raise awareness and prepare for medical and public health emergencies.

Keywords: Organizational management, Compliance with safety measures for organizations, Leadership characteristics, Subdistrict health promoting hospitals, Coronavirus 2019

บทนำ

จากสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 (Coronavirus Disease 2019; COVID-19) ซึ่งเป็นวิกฤติด้านระบาดวิทยาครั้งใหญ่ของโลก (Pandemic) [1] องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้เป็นภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ [2] ส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วิธีการดำรงชีวิตของประชาชน และการจัดบริการสุขภาพทั้งระบบ สำหรับการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขของประเทศไทยเพื่อตอบสนองต่อการระบาดที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่เป็นการบริหารจัดการกับเหตุการณ์เฉพาะหน้า และการจัดการในแต่ละระยะเพื่อตอบโต้การระบาดของโรค แต่การระบาดก็ยังคงขยายตัวไปเรื่อยๆ กระทรวงสาธารณสุขจึงได้ออกประกาศในราชกิจจานุเบกษา มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2563 กำหนดให้โรคไวรัสโคโรนา 2019 เป็นโรคติดต่ออันตรายลำดับที่ 14 ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการและรับมือกับโรคอุบัติใหม่ [3]

การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สถานพยาบาลจำเป็นต้องจัดระบบบริการให้มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคจากการที่ประชาชนมาใช้บริการจำนวนมาก มีการใช้สิ่งของหรือมีการสัมผัสร่วมกัน เช่น ลูกบิดประตู การใช้อุปกรณ์ทางการแพทย์ร่วมกัน เช่น เครื่องวัดความดันอัตโนมัติ เป็นต้น รวมทั้งการให้บริการตรวจโรค การรักษาพยาบาลที่ต้องสัมผัสใกล้ชิดกัน การถอดหน้ากากอนามัย การทำหัตถการที่ทำให้เกิดฝอยละอองขนาดเล็ก ทำให้บุคลากรทางการแพทย์ และสาธารณสุขเกิดการสัมผัสเชื้อโรคจากผู้ป่วย ส่งผลให้มีบุคลากรจำนวนหนึ่งติดเชื้อ กระทบต่อการขาดแคลนบุคลากรในการให้บริการประชาชน [1] กระทรวงสาธารณสุข จึงได้ออกมาตรการเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเพื่อความปลอดภัยของผู้ให้บริการ และรับบริการทางการแพทย์ และสาธารณสุข เกิดความเชื่อมั่นในการบริการด้วยหลักการ COVID Free Setting และ Universal Prevention โดยมีกำหนดแนวทางคือ ผู้บริหาร/ผู้ประกอบการสถานพยาบาลลงทะเบียนประเมินตนเองในแพลตฟอร์ม Thai Stop COVID Double Plus และมี Certificate ทุก 14 วัน และปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมผู้ให้บริการ และผู้ใช้บริการ เมื่อสถานการณ์การระบาดทั่วโลก จำนวนผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรง และอัตราการเสียชีวิตมีแนวโน้มลดลง การแพร่ระบาด และความรุนแรงของโรคในประเทศก็มีแนวโน้มลดลง ประกอบกับจำนวนวัคซีนป้องกันโรคมีเพียงพอกับความต้องการ การรับวัคซีน

มีความครอบคลุมสูง และมีภูมิคุ้มกันโรคเพิ่มขึ้น จึงปรับมาตรการทางกฎหมายให้สอดคล้องกับการผ่อนคลาย มาตรการต่างๆ กระทรวงสาธารณสุขจึงออกประกาศโรคไวรัสโคโรนา 2019 จากโรคติดต่ออันตราย เป็นโรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวัง ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2565 [4]

จังหวัดสงขลามีผู้ป่วยไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) พ.ศ. 2563 จำนวน 65,897 ราย ปี พ.ศ. 2564 จำนวน 35,751 ราย และ ปี พ.ศ. 2565 จำนวน 18,313 ราย [5] โดยอำเภอที่มียอดผู้ป่วยสะสมในปี พ.ศ. 2563 - 2565 คิดเป็น 5 อันดับแรก ได้แก่ อำเภอหาดใหญ่ มียอดผู้ป่วยสะสม จำนวน 42,555 ราย อำเภอเมืองสงขลา มียอดผู้ป่วยสะสม จำนวน 15,557 ราย อำเภอจะนะ มียอดผู้ป่วยสะสม จำนวน 10,747 ราย อำเภอสะเตาะ มียอดผู้ป่วยสะสม จำนวน 7,539 ราย และอำเภอลำทะเมนชัย มียอดผู้ป่วยสะสม จำนวน 7,356 ราย ตามลำดับ ซึ่ง 5 อำเภอข้างต้นถือเป็นอำเภอที่มีจำนวนประชากรหนาแน่น และมีความเสี่ยงต่อการระบาดของโรคได้ง่าย อีกทั้งเจ้าหน้าที่ในหน่วยบริการสุขภาพ เป็นพื้นที่ด่านหน้าในการคัดกรองโรคเสี่ยงต่อการติดเชื้อได้ง่ายหากไม่มีการบริหารจัดการหรือกำหนดมาตรการควบคุมโรคอย่างมีประสิทธิภาพ

การศึกษานำร่องเกี่ยวกับการบริหารองค์กรภายใต้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินของผู้อำนวยการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสงขลา พบว่า มีข้อจำกัดหลายอย่าง โดยเฉพาะความรู้ และข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคยังไม่ชัดเจน จึงขาดข้อมูลในการตัดสินใจเพื่อวางแผนการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรค การจัดหา และเตรียมความพร้อมด้านกำลังคนเพื่อรองรับการทำงาน รวมทั้งการประสานงานระหว่างทีมที่ต้องทำงานร่วมกันจากหลายภาคส่วน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุข ฝ่ายปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปด้วยความลำบาก ประกอบกับต้องรอการสั่งการจากส่วนกลาง และระดับจังหวัด เนื่องจากมีข้อกฎหมายมาเกี่ยวข้อง ทำให้ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพไม่กล้าสั่งการ และตัดสินใจ รวมทั้งการบริหารงบประมาณเพื่อจัดหาอุปกรณ์ และเวชภัณฑ์ต้องเผชิญกับความยากลำบาก เพราะงบประมาณมีน้อย ส่งผลให้การบริหารจัดการไม่ทันเวลา และสอดคล้องกับสถานการณ์จริงตั้งแต่ต้น ทำให้การระบาดรุนแรงมากขึ้น

จากการทบทวนบทบาทสำคัญของผู้นำในสถานการณ์วิกฤติ จะต้องบริหารจัดการวิกฤติการณ์ และตัดสินใจดำเนินการได้อย่างถูกต้อง มีความชัดเจน [6, 7] และสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน เพื่อสร้างความร่วมมือ และการปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัยที่กำหนด [8] รวมทั้งการถอดบทเรียน การปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขเพื่อตอบสนองการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในประเทศไทยของกระทรวงสาธารณสุข และองค์การอนามัยโลก พบว่า ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารจัดการมี 6 อย่าง คือ 1) ภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง ซึ่งได้รับข้อมูลและหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับโรคที่ดีที่สุด 2) ระบบบริหารที่ประยุกต์ได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง 3) ระบบการแพทย์ และการสาธารณสุขที่แข็งแกร่ง มีทรัพยากรพร้อมและทุกคนเข้าถึงได้ 4) ประสบการณ์รับมือการระบาดของโรคติดเชื้อ เช่น โรคซาร์ส ไข้หวัดนก และไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 5) การสื่อสารสม่ำเสมอและโปร่งใสเพื่อสร้างความร่วมมือของภาคประชาชน และการปฏิบัติตามมาตรการต่างๆ และ 6) วิธีการแบบบูรณาการทุกภาคส่วน รวมถึงการมีส่วนร่วมของภาควิชาการ และเอกชน [9] จะเห็นได้ว่าปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จการบริหารองค์กรเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคือ ความรู้เรื่องโรค และคุณลักษณะผู้นำ

ดังนั้นผู้วิจัยในบทบาทของคณะผู้บริหารของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารองค์กรเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตามมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กรของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสงขลา ภายหลังจากการกำหนดให้เป็นโรคที่ต้องเฝ้าระวัง โดยศึกษาความรู้เรื่องโรค คุณลักษณะผู้นำในการบริหารองค์กร และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ และคุณลักษณะผู้นำกับการปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กร (COVID Free Setting) เพื่อเตรียมพร้อมรับภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์ และสาธารณสุขในอนาคต ตามนโยบายยกระดับความมั่นคงทางสุขภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบตัดขวาง (Cross-sectional descriptive study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารองค์กรเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กร ภายหลังการกำหนดให้เป็นโรคที่ต้องเฝ้าระวังของผู้บริหารโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสงขลา ระยะเวลาในการศึกษา ระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน ถึง 30 กันยายน พ.ศ. 2566

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้ ใช้ประชากรทั้งหมด คือ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทั้งหมดของจังหวัดสงขลา จาก 16 อำเภอ จำนวน 175 แห่ง หนึ่งละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 175 คน

เกณฑ์การคัดเลือกเข้า

การคัดเลือกเข้าในงานวิจัย มีเกณฑ์ดังนี้

- 1) ผู้เข้าร่วมวิจัยเป็นผู้บริหารหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสงขลาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี
- 2) ผู้เข้าร่วมวิจัยยินดีเข้าร่วมให้ข้อมูล โดยความสมัครใจ

เกณฑ์การคัดออก

การคัดออกออกจากงานวิจัย มีเกณฑ์ดังนี้

- 1) ผู้เข้าร่วมวิจัยตอบแบบสอบถามไม่ครบถ้วน
- 2) ผู้เข้าร่วมวิจัยขอถอนตัวจากโครงการวิจัย
- 3) ติดตามข้อมูลผู้เข้าร่วมวิจัยไม่ได้

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยศึกษาข้อมูล และทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ นำมาเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคล จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ระยะเวลาการปฏิบัติงานในตำแหน่ง/ดำรงตำแหน่ง เป็นแบบเลือกตอบ และเติมข้อความในช่องว่าง

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำนวน 16 ข้อ ประกอบด้วย สาเหตุ อาการ และปัจจัยเสี่ยง และการป้องกัน

เกณฑ์ในการให้คะแนน คือ

ตอบถูก ให้ 1 คะแนน ตอบผิดและไม่แน่ใจให้ 0 คะแนน

ข้อที่ตอบว่า ใช่ แปลว่า ถูก คือ ข้อ 1, 2, 3, 6, 7, 8, 10, 12, 13, 14, 15, 16

ข้อที่ตอบว่า ไม่ใช่ แปลว่า ถูก คือ ข้อ 4, 5, 9, 11

คะแนนการจัดกลุ่มการวัดความรู้ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ [10] ดังนี้

ระดับน้อย	หมายถึง	ได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ	60.0	(ถูก 0 - 9 ข้อ)
ระดับพอใช้	หมายถึง	ได้คะแนนระหว่างร้อยละ	60.0 - 79.9	(ถูก 10 - 12 ข้อ)
ระดับสูง	หมายถึง	ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ	80.0 ขึ้นไป	(ถูก 13 - 16 ข้อ)

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเพื่อวัดคุณลักษณะผู้นำ (Leadership Trait Questionnaire; LTQ) ของ Northous PG [11] เป็นแบบเลือกตอบตามระดับความคิดเห็น (Rating scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert's rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

เกณฑ์การแปลผลของระดับค่าคะแนน โดยพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้ แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยการเทียบบัญญัติไตรยางค์ของแต่ละช่วงอันตรภาคชั้น

$$= \frac{\text{ค่าคะแนนสูงสุด} - \text{ค่าคะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}}$$

$$= \frac{5 - 1}{5}$$

$$= 0.80$$

โดยกำหนดเกณฑ์ระดับค่าคะแนน เป็น 5 ระดับ ดังนี้

มีคุณลักษณะผู้นำน้อยที่สุด	หมายถึง	คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.80
มีคุณลักษณะผู้นำน้อย	หมายถึง	คะแนนเฉลี่ย	1.81 – 2.60
มีคุณลักษณะผู้นำปานกลาง	หมายถึง	คะแนนเฉลี่ย	2.61 – 3.40
มีคุณลักษณะผู้นำสูง	หมายถึง	คะแนนเฉลี่ย	3.41 – 4.20
มีคุณลักษณะผู้นำสูงมาก	หมายถึง	คะแนนเฉลี่ย	4.21 – 5.00

ส่วนที่ 4 การปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กร ซึ่งพัฒนามาจากการใช้แนวปฏิบัติด้านสาธารณสุขเพื่อการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของกรมอนามัย เป็นแบบเลือกตอบตามระดับการปฏิบัติ (Rating scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert's rating scale) แบ่งเป็น 3 ระดับ จำนวน 22 ข้อ

มีเกณฑ์ในการให้คะแนน คือ

เป็นประจำ	ให้	3 คะแนน
บางครั้ง	ให้	2 คะแนน
ไม่เคยเลย	ให้	1 คะแนน

เกณฑ์การแปลผลระดับค่าคะแนน โดยหาค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้ แบ่งเป็น 3 ระดับ โดยการเทียบบัญญัติไตรยางค์ของแต่ละช่วงอันตรภาคชั้น

$$= \frac{\text{ค่าคะแนนสูงสุด} - \text{ค่าคะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}}$$

$$= \frac{3 - 1}{3}$$

$$= 0.66$$

โดยกำหนดเกณฑ์ระดับค่าคะแนน แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ระดับน้อย	หมายถึง	คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.66
ระดับพอใช้	หมายถึง	คะแนนเฉลี่ย	1.67 – 2.66
ระดับดี	หมายถึง	คะแนนเฉลี่ย	2.67 – 3.00

การพัฒนาคุณภาพเครื่องมือ

ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความถูกต้องของความจริงและความครอบคลุมของเนื้อหาในเรื่องที่จะวัดจากผู้เชี่ยวชาญ (Face validity) จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบรายละเอียด และแก้ไขแบบสอบถามตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ ซึ่งในการพิจารณาแก้ไขข้อคำถามของผู้วิจัยจะพิจารณาจากข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 2 ใน 3 ท่านเป็นเกณฑ์

การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว นำไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้อำนวยการหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูล ซึ่งมีคุณสมบัติและลักษณะที่คล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 30 ตัวอย่าง หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาปรับปรุงและแก้ไขข้อความให้ถูกต้องและเหมาะสมตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วตรวจสอบอีกครั้งก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป โดยแบบสอบถามส่วนที่ 2 ใช้สูตร KR-20 เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.76 แบบสอบถามส่วนที่ 3 และแบบสอบถามส่วนที่ 4 คำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78 และ 0.77 ตามลำดับ

4. การรวบรวมข้อมูล

- 1) ขั้นตอนการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามขั้นตอน ดังนี้
 - 1.1 ทำหนังสือแจ้งผู้เข้าร่วมวิจัยในครั้งนี้เพื่อให้ทราบรายละเอียดในการเก็บข้อมูล โดยผู้เข้าร่วมศึกษามีอิสระในการตัดสินใจที่จะเข้าหรือไม่เข้าร่วมก็ได้
 - 1.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามแก่ผู้เข้าร่วมวิจัย ผ่านทางสำนักงานสาธารณสุขอำเภอในจังหวัดสงขลา
 - 1.3 ผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 40 วัน ตั้งแต่ วันที่ 1 มิถุนายน ถึงวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2566 โดยจะมีการติดตามแบบสอบถามครั้งแรกผ่านทางสาธารณสุขอำเภอ เมื่อผ่านไป 20 วัน และครั้งที่ 2 ภายใน 30 วัน
 - 1.4 เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาหรือครบกำหนดใน 40 วัน ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และจัดเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป โดยจะวิเคราะห์เฉพาะข้อมูลที่มีคำตอบในแบบสอบถาม
- 2) การควบคุมคุณภาพข้อมูล ผู้วิจัยมีการควบคุมคุณภาพข้อมูล ดังนี้
 - 2.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล
 - 2.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบมาบันทึกข้อมูลในโปรแกรมคอมพิวเตอร์
 - 2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลแล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มาสรุปแล้วนำเสนอด้วยการพรรณนา และตารางประกอบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ มีดังนี้

- 1) สถิติเชิงพรรณนา

สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ในการอธิบายลักษณะพื้นฐานของข้อมูลทั้งหมด
- 2) สถิติเชิงอนุมาน

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ และคุณลักษณะผู้นำกับการปฏิบัติตามมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กร โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) โดยมีข้อตกลงเบื้องต้น คือ ตัวแปร 2 ตัวเป็นตัวแปรแบบต่อเนื่องความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปรเป็นเส้นตรง (Linear relationship) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ใช้เกณฑ์เทียบระดับความสัมพันธ์ของค่าความสัมพันธ์ (r) ตามเกณฑ์ของ Elifson KW and et al [12] ซึ่งแบ่งความสัมพันธ์ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

0.00	แปลผล	ไม่มีความสัมพันธ์
0.01 - 0.30	แปลผล	มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ
0.31 - 0.70	แปลผล	มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
0.71- 0.99	แปลผล	มีความสัมพันธ์ในระดับสูง
1.00	แปลผล	มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก

ผลการศึกษา

การศึกษาการบริหารองค์กรเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กร ภายหลังจากกำหนดให้เป็นโรคที่ต้องเฝ้าระวังของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสงขลา ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 175 คน ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นลำดับ ดังนี้

คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสงขลา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 59.4 ช่วงอายุ 51 - 66 ปี ร้อยละ 47.4 โดยมีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 49.38 ปี ($\sigma = 8.29$, Min = 15, Max = 17) การศึกษาส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 82.9 ตำแหน่งงานส่วนใหญ่คือ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ร้อยละ 81.7 ระยะเวลาการปฏิบัติงานในตำแหน่ง 1 - 10 ปี ร้อยละ 59.4 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (N = 175)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	71	40.6
หญิง	104	59.4
อายุ		
21 - 30 ปี	7	4.0
31 - 40 ปี	21	12.0
41 - 50 ปี	64	36.6
51 - 60 ปี	83	47.4
($\mu = 49.38$, $\sigma = 8.29$, Min = 25, Max = 60)		
ระดับการศึกษา		
อนุปริญญา	16	9.1
ปริญญาตรี	145	82.9
ปริญญาโท	13	7.4
ปริญญาเอก	1	0.6
ตำแหน่งงาน		
ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	143	81.7
รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	32	18.3

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาการปฏิบัติงานในตำแหน่ง/ดำรงตำแหน่ง		
1 - 10 ปี	104	59.4
11 - 20 ปี	47	26.9
21 - 30 ปี	14	8.0
31 - 40 ปี	10	5.7
$(\mu = 10.34, \sigma = 9.81, \text{Min} = 1, \text{Max} = 39)$		

ความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสงขลา พบว่า มีความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ภาพรวมอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 79.4 รองลงมาคือ ปานกลาง ร้อยละ 19.4 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สูงสุดในเรื่องการป้องกัน ร้อยละ 96.6 รองลงมาคือ อาการ และปัจจัยเสี่ยง ร้อยละ 86.9 และสาเหตุโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ร้อยละ 45.1 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำแนกภาพรวม และรายด้าน (N = 175)

ความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	สูง จำนวน (ร้อยละ)
1. สาเหตุ	22 (12.6)	74 (42.3)	79 (45.1)
2. อาการ และปัจจัยเสี่ยง	4 (2.3)	19 (10.8)	152 (86.9)
3. การป้องกัน	1 (0.6)	5 (2.8)	169 (96.6)
ภาพรวม	2 (1.1)	34 (19.5)	139 (79.4)

การบริหารองค์กรตามคุณลักษณะผู้นำของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสงขลา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก ($\mu = 4.35, \sigma = 0.52$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า คุณลักษณะผู้นำสูงสุดใน 3 ลำดับแรกคือ มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานตามแนวคิด ($\mu = 4.53, \sigma = 0.58$) รองลงมาคือ อธิบายดี และเข้ากับบุคคลอื่นได้ดีอยู่ในระดับสูงมาก ($\mu = 4.48, \sigma = 0.64$) เป็นผู้ที่มีการใจดี และมีความอบอุ่นอยู่ในระดับสูงมาก ($\mu = 4.48, \sigma = 0.65$) ตามลำดับ ส่วนคุณลักษณะผู้นำลำดับน้อยสุดคือ การวิเคราะห์มองเหตุการณ์ต่างๆ ได้อย่างทะลุปรุโปร่งอยู่ในระดับสูงมาก ($\mu = 4.04, \sigma = 0.64$) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 คุณลักษณะผู้นำของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (N = 175)

คุณลักษณะผู้นำ	ค่าเฉลี่ย (μ)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (σ)	การแปลผล
1. สื่อสารกับผู้อื่นชัดเจน และมีประสิทธิภาพ	4.45	0.70	มีคุณลักษณะผู้นำสูงมาก
2. วิเคราะห์ มองเหตุการณ์ต่างๆ ได้อย่างทะลุ ปรุโปร่ง	4.04	0.64	มีคุณลักษณะผู้นำสูง
3. เชื่อมั่นในความสามารถตนเองในการทำงาน	4.30	0.62	มีคุณลักษณะผู้นำสูงมาก
4. การทำงานมีความมั่นคง โดยไม่มีข้อสงสัย	4.25	0.64	มีคุณลักษณะผู้นำสูงมาก

คุณลักษณะผู้นำ	ค่าเฉลี่ย (μ)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (σ)	การแปลผล
5. ปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยยึดเป้าหมายที่วางไว้	4.33	0.65	มีคุณลักษณะผู้นำสูงมาก
6. มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานตามแนวคิด	4.53	0.58	มีคุณลักษณะผู้นำสูงมาก
7. มีความน่าเชื่อถือ และเป็นแบบอย่างให้คนอื่น	4.36	0.67	มีคุณลักษณะผู้นำสูงมาก
8. สามารถให้บุคคลอื่นพึ่งพา และไว้วางใจได้	4.42	0.63	มีคุณลักษณะผู้นำสูงมาก
9. เป็นผู้มีจิตใจดี และมีความอบอุ่น	4.48	0.65	มีคุณลักษณะผู้นำสูงมาก
10. อธำยาศัยดี และเข้ากับบุคคลอื่นได้ดี	4.48	0.64	มีคุณลักษณะผู้นำสูงมาก
ภาพรวม	4.35	0.52	มีคุณลักษณะผู้นำสูงมาก

การปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กร (COVID Free Setting) ของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสงขลา พบว่า มีการปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กร (COVID Free Setting) ภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\mu = 2.89$, $\sigma = 0.18$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า แนวปฏิบัติด้านผู้ให้บริการ อยู่ในระดับดี ($\mu = 2.91$, $\sigma = 0.23$) รองลงมาคือ มาตรการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับดี ($\mu = 2.86$, $\sigma = 0.19$) และแนวปฏิบัติด้านผู้รับบริการ อยู่ในระดับดี ($\mu = 2.83$, $\sigma = 0.34$) ตามลำดับ

การปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กร (COVID Free Setting) ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม (COVID Free Environment) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า การปฏิบัติตามมาตรการสูงสุดใน 3 ลำดับแรกคือ จัดให้มีจุดบริการล้างมือด้วยสบู่และน้ำหรือเจลแอลกอฮอล์บริเวณทางเข้า พื้นที่นั่งรอ เคาเตอร์ ห้องตรวจ และบริเวณจุดสัมผัสร่วมอย่างเพียงพอ อยู่ในระดับดี ($\mu = 2.98$, $\sigma = 0.15$) รองลงมาคือ จัดให้มีภาชนะรองรับมูลฝอยที่มีฝาปิดมิดชิดเพียงพอ มีการคัดแยกประเภทมูลฝอยและรวบรวมไปกำจัดอย่างถูกสุขลักษณะ อยู่ในระดับดี ($\mu = 2.97$, $\sigma = 0.18$) และมีการสื่อสารประชาสัมพันธ์มาตรการป้องกันโรค ให้คำแนะนำพร้อมจัดให้มีผู้รับผิดชอบตรวจตรา ควบคุมกำกับให้การให้บริการและใช้บริการให้เป็นไปตามมาตรการอย่างเคร่งครัดให้กับผู้ปฏิบัติงานและผู้รับบริการ อยู่ในระดับดี ($\mu = 2.94$, $\sigma = 0.23$) ตามลำดับ ส่วนการปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยสำหรับองค์กรด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ลำดับน้อยสุดคือ ระบบรักษาทางโทรศัพท์ Telemedicine เพื่อลดความแออัดการรับบริการในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อยู่ในระดับดี ($\mu = 2.68$, $\sigma = 0.53$)

การปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยสำหรับองค์กรด้านผู้ให้บริการ (COVID Free Personnel) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า การปฏิบัติตามมาตรการสูงสุดใน 3 ลำดับแรกคือ มีการแนะนำบุคลากรทุกคนให้ได้รับการฉีดวัคซีนครบตามเกณฑ์ที่ราชการกำหนด อยู่ในระดับดี ($\mu = 2.98$, $\sigma = 0.15$) รองลงมาคือ มีการกำหนดมาตรการ และแนวปฏิบัติกรณีที่บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขเป็นผู้สัมผัสเสี่ยงสูง เสี่ยงต่ำตามแนวทางการปฏิบัติสำหรับบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขที่สัมผัสผู้ป่วยยืนยัน COVID-19 อย่างชัดเจน และถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด อยู่ในระดับดี ($\mu = 2.95$, $\sigma = 0.22$) และมีการแจ้งประกาศนโยบายโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเกี่ยวกับมาตรการและแนวทางการปฏิบัติ การควบคุม และการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รวมไปถึงแนวทางในการปฏิบัติตนกรณีเป็นผู้สัมผัสผู้ป่วยยืนยัน อยู่ในระดับดี ($\mu = 2.94$, $\sigma = 0.23$) ตามลำดับ ส่วนการปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยสำหรับองค์กรด้านผู้ให้บริการ ลำดับน้อยสุดคือ กรณีมีการจัดประชุม ให้มีการเว้นระยะห่างระหว่างกันอย่างน้อย 1 เมตร และใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลา โดยควบคุมจำนวนผู้เข้าร่วม อยู่ในระดับดี ($\mu = 2.83$, $\sigma = 0.38$)

การปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยสำหรับองค์กรด้านแนวปฏิบัติด้านผู้รับบริการ (COVID Free Customer) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า การปฏิบัติตามมาตรการสูงสุดใน 2 ลำดับแรกคือ มีการคัดกรองผู้รับบริการ และผู้ติดตาม ณ จุดทางเข้าสถานพยาบาล ได้แก่ ตรวจวัดอุณหภูมิ และมีจุดคัดแยก ARI คลินิกอยู่ในระดับดี ($\mu = 2.95$, $\sigma = 0.20$) รองลงมาคือ มีการแนะนำให้ตรวจหาเชื้อ COVID-19 ในผู้ป่วยที่ต้องทำหัตถการที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง อยู่ในระดับดี ($\mu = 2.89$, $\sigma = 0.33$) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กรภาพรวม และรายด้าน (N = 175)

การปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กร	μ	σ	การแปลผล
1. มาตรการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม	2.86	0.19	ระดับดี
- แนวปฏิบัติด้านสุขอนามัย และความปลอดภัย (Clean and safe)	2.92	0.16	ระดับดี
- แนวปฏิบัติด้านการเว้นระยะห่าง (Distancing)	2.82	0.26	ระดับดี
- แนวปฏิบัติด้านการระบายอากาศ (Ventilation)	2.83	0.34	ระดับดี
2. แนวปฏิบัติด้านผู้ให้บริการ	2.91	0.23	ระดับดี
3. แนวปฏิบัติด้านผู้รับบริการ	2.83	0.34	ระดับดี
ภาพรวม	2.89	0.18	ระดับดี

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และคุณลักษณะผู้นำกับการปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กรของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสงขลา พบว่า ความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับต่ำกับการปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กร ($r = 0.15$, $p\text{-value} = 0.01$) ขณะที่คุณลักษณะผู้นำมีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางกับการปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กร ($r = 0.31$, $p\text{-value} = 0.01$) ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และคุณลักษณะผู้นำกับการปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กรของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (N = 175)

ตัวแปร		COVID Free Setting	COVID Free Environment	COVID Free Personnel	COVID Free Customer
ความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	(r)	0.15*	0.18*	0.14	0.06
	p-value	0.01	0.01	0.05	0.4
1. สาเหตุ	(r)	0.09	0.12	0.06	0.03
	p-value	0.19	0.11	0.42	0.68
2. อาการ และปัจจัยเสี่ยง	(r)	0.01	0.02	0.02	-0.03
	p-value	0.80	0.76	0.76	0.68
3. การป้องกัน	(r)	0.28**	0.27**	0.25**	0.15*
	p-value	0.01	0.01	0.01	0.03
คุณลักษณะผู้นำ	(r)	0.31**	0.33**	0.23**	0.16*
	p-value	0.01	0.01	0.01	0.03

อภิปราย

ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสงขลา มีความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ภาพรวมอยู่ในระดับสูง รองลงมาคือ ปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สูงสุดในเรื่องการป้องกัน รองลงมาคือ อาการ ปฏิกิริยาเสี่ยง และสาเหตุของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพมีภารกิจหลักในการส่งเสริมสุขภาพ และป้องกันโรค ประกอบกับการดำรงตำแหน่งหน้าที่เป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลต้องเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ จึงทำให้มีความรู้ในเรื่องการป้องกันมากที่สุด ซึ่งผลการศึกษาที่ได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของพยอม ทองใบ และอารี บุตรสอน [13] ซึ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของบุคลากรสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดอำนาจเจริญ ภาพรวมอยู่ในระดับสูง

การบริหารองค์กรตามคุณลักษณะผู้นำของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสงขลา ในภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า คุณลักษณะผู้นำสูงสุดใน 3 ลำดับแรกคือ มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานตามแนวคิด รองลงมาคือ อดิษยาศัยดี และเข้ากับบุคคลอื่นได้ดี อยู่ในระดับสูงมาก และเป็นผู้ที่มีจิตใจดี และมีความอบอุ่น อยู่ในระดับสูงมาก ตามลำดับ ส่วนคุณลักษณะผู้นำลำดับน้อยสุดคือ วิเคราะห์ มองเหตุการณ์ต่างๆ ได้อย่างทะลุปรุโปร่ง อยู่ในระดับสูงมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเป็นหัวหน้าหน่วยงานจึงมีบทบาทหน้าที่ที่ต้องแสดงออกถึงการมีภาวะผู้นำ จึงทำให้มีคุณลักษณะผู้นำอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับผลการศึกษาของแก้วภทรา จิตรอักษร และคณะ [14] ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสงขลา มีการปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กร ภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กรสูงสุดใน 3 ลำดับแรกคือ แนวปฏิบัติด้านผู้ให้บริการ อยู่ในระดับดี รองลงมาคือ มาตรการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับดี และแนวปฏิบัติด้านผู้รับบริการ อยู่ในระดับดี ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเป็นองค์กรหลักที่ต้องทำหน้าที่ในการกำหนดมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กรในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ซึ่งผลที่ได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของสิทธิพร เขาคูน และสมเดช สิทธิพงศ์พิทยา [15] ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครสวรรค์อยู่ในระดับมาก และการศึกษาของสุกัญญา เชื้อธรรม และคณะ [16] ที่ได้ศึกษาผลการประเมินมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กร ในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา เขตสุขภาพที่ 10 พบว่า มีการดำเนินการครบทุกข้อ และผ่านเกณฑ์การประเมินสำหรับสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 71.3

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กับ การปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กร พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับต่ำกับการปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กร เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ความรู้เกี่ยวกับสาเหตุของโรคมักกว่าครึ่ง (ร้อยละ 54.9) อยู่ในระดับปานกลางและน้อย ซึ่งสาเหตุของโรคในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย สายพันธุ์ ระยะฟักตัว การแพร่กระจาย และเชื้ออยู่ได้นานกี่วัน ส่วนความรู้เกี่ยวกับอาการและปัจจัยเสี่ยงโรค ร้อยละ 13.2 อยู่ในระดับปานกลางและน้อย เนื่องจากช่วงการระบาดของโรค กระทรวงสาธารณสุขเน้นการสร้างองค์ความรู้ด้านการสังเกตอาการ และการป้องกันเพื่อให้บุคลากรในระดับตำบลสังเกตอาการของผู้ได้รับเชื้อให้ได้อย่างรวดเร็ว และแยกออกจากคนปกติ รวมทั้งความรู้จากสารสนเทศ การศึกษาค้นคว้า การรับฟังผ่านสื่อช่องทางต่างๆ การอบรม การถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสงขลา ยังไม่เพียงพอที่จะเก็บสะสมไว้เป็นความจำ และความรอบรู้ที่จะถ่ายทอดต่อได้ จึงทำให้มี

ความสัมพันธ์เชิงบวกระดับต่ำ ($r = 0.15$, $p\text{-value} = 0.01$) สอดคล้องกับผลการศึกษาของพยอม ทองใบ และอารี บุตรสอน [13] ซึ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานป้องกัน และควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของบุคลากรสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งอยู่ในระดับต่ำเช่นกัน และการศึกษาของกัมปนาท โคตรพันธ์ และนิยม จันทน์นวล [17] ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ความรอบรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในจังหวัดมุกดาหาร พบว่า ความรอบรู้ด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.01$)

การศึกษาในครั้งนี้ พบว่า คุณลักษณะผู้นำมีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางกับการปฏิบัติตาม มาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กร จากผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า คุณลักษณะผู้นำในภาพรวมอยู่ในระดับ สูงมาก แต่เมื่อศึกษาระดับของคะแนนคุณลักษณะผู้นำรายด้าน โดยเฉพาะการวิเคราะห์ มองเหตุการณ์ต่างๆ ได้อย่างทะลุปรุโปร่ง ภาพรวมอยู่ในระดับสูง ขณะที่คะแนนคุณลักษณะผู้นำด้านอื่นอยู่ในระดับสูงมาก จึงทำให้มี ความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการศึกษาของแก้วภักทรา จิตรอักษร และคณะ [14] ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้นำกับการบริหารแบบมี ส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.01$)

อย่างไรก็ตาม แม้ผลการศึกษาครั้งนี้จะพบว่า ความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และ คุณลักษณะผู้นำมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กร แต่ควรมีการศึกษา เชิงวิเคราะห์เพิ่มเติมกับตัวแปรอื่นๆ ที่อาจมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กร เช่น 1) สภาพการบังคับใช้มาตรการความปลอดภัย 2) ความพร้อมของระบบการแพทย์และการสาธารณสุข 3) ประสบการณ์รับมือการระบาดของโรคติดเชื้ออุบัติใหม่อุบัติซ้ำ เช่น โรคซาร์ส ไข้หวัดนก และไข้หวัดใหญ่ สายพันธุ์ใหม่ 4) การสื่อสารประชาสัมพันธ์ และ 5) การบูรณาการความร่วมมือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความร่วมมือ และการปฏิบัติตามมาตรการต่างๆ ซึ่งปัจจัยสำเร็จในการบริหารจัดการการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุข เพื่อตอบสนองการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประเทศไทย

สรุป

ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสงขลา มีความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 79.4 รองลงมาคือ ปานกลาง ร้อยละ 19.4 ด้านคุณลักษณะผู้นำ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก ด้านการปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กร (COVID Free Setting) ภาพรวมอยู่ในระดับดี

การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กับการปฏิบัติตาม มาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กร พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับต่ำกับการปฏิบัติตามมาตรการ ความปลอดภัยสำหรับองค์กร ขณะที่คุณลักษณะผู้นำมีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางกับการปฏิบัติ ตามมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กร

ข้อเสนอแนะ

1) ควรควบคุมกำกับการนำมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กร ไปใช้กับสถานบริการสุขภาพ ทุกระดับ เพื่อเป็นแนวทางการเฝ้าระวัง และป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งยังพบ การแพร่ระบาดอยู่ รวมทั้งเพื่อการป้องกันโรคระบบทางเดินหายใจอื่นๆ

2) ควรสร้างความตระหนักรู้ให้ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสงขลาให้มีความรู้ เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัส สาเหตุ การเริ่มแพร่เชื้อ และชนิดของเชื้อไวรัสที่ทำให้เกิดการแพร่ระบาดของโรค

3) ควรส่งเสริมการบริหารองค์กรตามคุณลักษณะผู้นำในเรื่องการวิเคราะห์ มองเหตุการณ์ต่างๆ ได้อย่างทะลุปรุโปร่ง ให้แก่ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสงขลาเพื่อวางแผน และเตรียมพร้อมรับภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์และสาธารณสุข

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา ทุกแห่งที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามแก่ผู้วิจัย

จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

1) ดำเนินการยื่นขอจริยธรรมในมนุษย์ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ซึ่งได้รับอนุมัติ จากคณะกรรมการจริยธรรมงานวิจัยในมนุษย์ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลาเลขที่ 33/2566 วันที่ให้การรับรอง 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2566 วันหมดอายุการรับรอง 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2567

2) ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสงขลา โดยยื่นหนังสือขออนุญาตต่อสำนักงานสาธารณสุขอำเภอทุกแห่งในจังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้แนบเอกสารการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย และแบบสอบถามการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งผู้เข้าร่วมวิจัย มีสิทธิยกเลิกการเข้าร่วมวิจัยได้โดยไม่บังคับ

3) ผู้วิจัยได้ปฏิบัติตามจริยธรรมการทำวิจัยในมนุษย์อย่างเคร่งครัด กล่าวคือ มีการเคารพในความเป็นส่วนตัว และจะเก็บรักษาข้อมูลไว้เป็นความลับของผู้ให้ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการศึกษาจะถูกนำเสนอในภาพรวม โดยแบบสอบถามจะไม่มีการระบุชื่อหรือที่อยู่ของผู้ให้ข้อมูล อีกทั้งจะไม่มีผลกระทบต่อปฏิบัติงานของผู้เข้าร่วมวิจัย และเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเรียบร้อยแล้วจะทำลายเอกสารโดยวิธีการใช้เครื่องทำลายเอกสาร ส่วนไฟล์ข้อมูลทำลายโดยการลบไฟล์ข้อมูลทั้งหมด

การอ้างอิง

ชวน มุณีแนม. การบริหารองค์กรเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตามมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กร (COVID Free Setting) ภายหลังการกำหนดให้เป็นโรคที่ต้องเฝ้าระวังของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสงขลา. วารสารการศึกษาและวิจัยการสาธารณสุข. 2568; 3(1): 17-30.

Muneenam C. Organizational management to prevent the spread of Coronavirus 2019 (COVID-19) according to safety measures for organizations (COVID Free Setting) after being designated as a disease that requires surveillance among the directors of the Subdistrict Health Promoting Hospitals in Songkhla Province. Journal of Education and Research in Public Health. 2025; 3(1): 17-30.

เอกสารอ้างอิง

- [1] กรมควบคุมโรค. รวมแนวทางการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. นนทบุรี, กลุ่มพัฒนาวิชาการโรคติดต่อ กองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค. 2565.
- [2] World Health Organization. COVID 19 Public Health Emergency of International Concern (PHEIC). Accessed 12 February 2020 from [https://www.who.int/publications/m/item/covid-19-public-health-emergency-of-international-concern-\(pheic\)-global-research-and-innovation-forum](https://www.who.int/publications/m/item/covid-19-public-health-emergency-of-international-concern-(pheic)-global-research-and-innovation-forum).

- [3] ราชกิจจานุเบกษา. ประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่อง ชื่อและอาการสำคัญของโรคติดต่ออันตราย (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2563. เล่มที่ 137 ตอนพิเศษ 48 ง. 2563.
- [4] ราชกิจจานุเบกษา. ประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่อง ชื่อและอาการสำคัญของโรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวัง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2565. เล่มที่ 139 ตอนพิเศษ 223 ง. 2565.
- [5] ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ จังหวัดสงขลา. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2566 จาก <https://ska.hdc.moph.go.th/hdc/main/index.php>.
- [6] Stoller JK. Reflections on leadership in the time of COVID-19. *The British Medical Journal*. 2020; 4(2): 77–9. DOI: 10.1136/leader-2020-000244.
- [7] Kirchner K, Ipsen C, and Hansen JP. COVID-19 leadership challenges in knowledge work. *Knowledge Management Research & Practice*. 2021; 19(4): 493–500. DOI: 10.1080/14778238.2021.1877579.
- [8] สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ). บทเรียนสภาวะผู้นำในสถานการณ์วิกฤติโควิด-19. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2566 จาก <https://tdri.or.th/2020/01/covid-1/>.
- [9] สำนักข่าวออนไลน์ Hfocus. องค์การอนามัยโลกขึ้นชมไทย 6 จุดเด่นบริหารจัดการโควิด 19 พร้อมแนะแนวทางรับมือระบาดรอบใหม่. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2566 จาก <https://www.hfocus.org/content/2020/10/20305>.
- [10] บุญธรรม กิจปริธาภิสุทธิ. การวัดและประเมินผล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ, ศรีอนันตการพิมพ์. 2543.
- [11] Northouse PG. *Leadership: Theory and Practice*. Sage Publication. 2001.
- [12] Elifson KW, Runyon RP, and Haber A. *Fundamentals of social statistics*. 2nd ed. McGraw-Hill. 1990.
- [13] พยอม ทองใบ, และอารี บุตรสอน. ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานป้องกัน และควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของบุคลากรสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอำนาจเจริญ. *วารสารศูนย์อนามัยที่ 9*. 2565; 16(3): 741-57.
- [14] แก้ววัชร จิตรอักษร, พชรพล สันขันธ์, และพรศักดิ์ สุจริตรักษ์. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1. *วารสารสิรินธรปริทรรศน์*. 2565; 23(1): 249-61.
- [15] สิทธิพร เขาอุ่น, และสมเดช สิทธิพงศ์พิทยา. การบริหารจัดการการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครสวรรค์. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์*. 2565; 8(1): 105-20.
- [16] สุกัญญา เชื้อธรรม, นฤมล เทียมสุวรรณ, และสังวาล พงษ์ศรี. การประเมินมาตรการ COVID FREE SETTING ในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตสุขภาพที่ 10. *วารสารศูนย์อนามัยที่ 10 อุบลราชธานี*. 2565; 10(2): 84-93.
- [17] กัมปนาท โคตรพันธ์, และนิยม จันทน์นวล. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรม การป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในจังหวัดมุกดาหาร. [รายงานสืบเนื่องจากการประชุม]. การประชุมวิชาการระดับชาติ มอว. วิจัย ครั้งที่ 16 มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. อุบลราชธานี. 2565.